

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการนำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนถึงปัจจุบันฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) แล้วก็ตาม ในการปฏิบัติจริงการพัฒนาที่ยั่งยืนหนักไปที่ด้านเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของรัฐทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีน้อยมากประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมหรือบางครั้งใช้เกินจำเป็น จนทำให้เกิดการลดลงทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ สัตว์ป่า ทรัพยากรชายฝั่งและทรัพยากรอื่น ๆ ในอัตราที่สูงมาก การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ เช่น ภาวะดินเสีย น้ำเสีย อากาศเสีย และรวมทั้งขยะมูลฝอย ซึ่งมีผลกระทบทั้งด้านสุขภาพอนามัยและด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ปัจจุบันขยะมูลฝอยจึงเป็นปัญหาสำคัญของชุมชน นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นถึงขั้นมีความจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากอัตราการเพิ่มของประชากร การย้ายถิ่นมาทำงานทำในเมือง ความเจริญเติบโตของเมืองและของประเทศ การพัฒนาของเทคโนโลยีอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ การท่องเที่ยว การสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเข้มข้น การขยายตัวของตลาด และการดำรงชีวิต ตามกระแสทุนนิยม การเพิ่มการบริโภค การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการบริโภค ที่เป็นสาเหตุของการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ขาดการวางแผน และการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ (กรมควบคุมมลพิษ, 2549 : 44) สิ่งของเครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวัน ก็มีการพัฒนารุดหน้าตามกระแสโลกาภิวัตน์ จากเดิมที่ใช้ใบตองห่ออาหาร ก็เปลี่ยนเป็นกล่องโฟม การใช้ตะเกียงน้ำมันก็ถูกแทนที่ด้วยหลอดไฟ การสื่อสารด้วยจดหมาย ก็ถูกแทนที่ด้วยอินเทอร์เน็ต โดยเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เมื่อถึงวันที่สิ่งต่างๆ เหล่านั้นหมดอายุการใช้งาน ถูกทิ้งกลายเป็นขยะมูลฝอย บางส่วนเกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น อาหารที่กิน เครื่องนุ่งห่ม บางส่วนเกิดจากธรรมชาติ เช่น ซากพืช (กิ่งไม้ ใบไม้) ซากสัตว์ ขยะมูลฝอย จึงเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งมีใช้แต่ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นตามจำนวน

ประชากร เพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ความซับซ้อนของ

องค์ประกอบของขยะมูลฝอยก็มีความหลากหลายมากขึ้นด้วยปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 564 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 11,730 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 7,331,438.75 ไร่) และยังมีแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศ มีสภาพภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ เป็นศูนย์กลางการคมนาคม ทางอากาศและการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งตอนบนและตอนล่าง มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่เส้นรุ้งที่ 17 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 103 องศาตะวันออกมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ 6 จังหวัด ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดหนองคาย ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสกลนครและจังหวัดกาฬสินธุ์ และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดหนองบัวลำภู การปกครองแบ่งออกเป็น 20 อำเภอ 156 ตำบล 1,880 หมู่บ้าน 101 ชุมชน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลนคร 3 เทศบาลเมือง 44 เทศบาลตำบล 132 องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนประชากร แยกเป็นชาย 755,018 คน หญิง 759,648 คน รวม 1,514,666 คน (กรมปกครอง, 2553 : 2) การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี จากการสำรวจจากตัวแทนครัวเรือนพบว่าประชาชน มีการดำเนินการรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนด้วยตนเอง ประเภทของขยะมูลฝอยตามแหล่งกำเนิดพบว่า ขยะมูลฝอยของครัวเรือนส่วนใหญ่จะเป็นขยะมูลฝอยย่อยสลายได้ง่าย (ขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ไม้มากที่สุด รองลงมาเป็นขยะทั่วไป เช่น เศษกระดาษ และขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องบรรจุภัณฑ์ต่างๆ) ส่วนขยะมูลฝอยอันตราย พบว่ามีปริมาณน้อยต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยวิธีเผาในที่โล่ง การทิ้งในที่สาธารณะจากการสังเกตของประชาชนในหมู่บ้าน เวลาจัดงานประเพณี งานสวนสนุก จะมีการจ้างมหรสพ ไปแสดงในหมู่บ้าน ชุมชนลานวัด สวนสาธารณะ สนามโรงเรียน ประชาชนจะนิยมไปเที่ยวชมงานตามตำบล หมู่บ้าน สวนสาธารณะ ลานวัด สนามโรงเรียน เวลาที่มีการแสดงมหรสพ ไม่ว่าจะเป็นการงานประเพณีงานบุญตามเทศกาลต่างๆ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของประชาชนชอบซื้ออาหารขนมต่างๆ บริโภคในช่วงชมการแสดงเมื่อเสร็จจากการเที่ยวชมงาน จะพบเห็นเศษขยะมูลฝอยตามสถานที่เที่ยวชมงานมหรสพ เช่น ลานวัด สนามโรงเรียน สวนสาธารณะตามหมู่บ้านต่าง ๆ เคลื่อนตามสถานที่จัดงาน นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น สุดท้ายก็กลายเป็นความเคยชิน หรือพฤติกรรมของคนทั้ง ๆ อาจจะมี ทั้งความรู้ หรือความเข้าใจมีทัศนคติ หรือเจตคติ หรือไม่อย่างไร ทำไมจึงทิ้งขยะมูลฝอย ปริมาณขยะมูลฝอยใน

จังหวัดอุดรธานี จำนวน 900 ตัน/วัน ในเขตเทศบาล จำนวน 352 ตัน/วัน นอกเขตเทศบาล จำนวน 648 ตัน/วัน ปริมาณขยะที่สามารถเก็บขนได้ 352.96 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 94.28 ส่วน การกำจัดขยะมูลฝอยของจังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล สามารถทำขยะมูลฝอยได้กำจัด ณ สถานที่ของเทศบาลนครอุดรธานี ปริมาณขยะมูลฝอย รวมกันเท่ากับ 191 ตัน/วัน ทั้งนี้นโยบายของจังหวัดได้กำหนดตัวชี้วัดให้จังหวัดอุดรธานีเป็น เมืองน่าอยู่ก็ตาม

จากนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินงานตามตัวชี้วัดด้านการ จัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายระดับเทศบาลเมือง (ทม) ตั้งแต่ปี 2552 - 2555 คิดเป็น จำนวน 140 แห่ง โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายปีนี้ 94 แห่ง ในส่วนของพื้นที่ อปท. เป้าหมายที่ดำเนินการตั้งแต่ปี 2551- 2552 จำนวน 59 แห่ง ยังคงกำหนดให้มีการดำเนินการ ต่อเนื่อง โดยเน้นการรักษาสรรณณะของ อปท. ที่ผ่านเกณฑ์แล้ว ซึ่งจังหวัดอุดรธานี มีเพียง 3 แห่งที่ผ่านเกณฑ์สรรณณะ คือ ทม.อุดรธานี ทม.โนนสูง-น้ำคำ ทม.หนองสำโรง เท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าอำเภอที่ไม่ผ่านเกณฑ์สรรณณะตามตัวชี้วัดทั้งที่รับนโยบายไปพร้อม ๆ กัน จากการดำเนินงานตามตัวชี้วัดด้านการจัดการขยะมูลฝอยเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการ ดำเนินงานแบบบูรณาการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่าง หน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทยจึงควรเสนอให้เป็นตัวชี้วัดร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องทั้งระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงเป็น กรอบหรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัดและสอดคล้อง กับการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของ ประเทศ แผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัดได้มีการปรับแผนการดำเนินงานในทุก ๆ ปี ทั้งจังหวัดซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสถานการณ์และศักยภาพในการพัฒนา ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลา 4 ปี โดยคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากการดำเนินงานที่ต่อเนื่องตามนโยบายของจังหวัด แต่ก็ยัง พบว่า ท้องถิ่นยังไม่มีจิตสำนึกที่จะจัดการขยะมูลฝอยได้ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อ การจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งยังเป็นปัญหาสำหรับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่เขต อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดอุดรธานี ระยะทาง จากอุดรธานี 96 กิโลเมตร มีพื้นที่ 715 ตารางกิโลเมตร มีเขตการปกครองทั้งสิ้น 7 ตำบล 84 หมู่บ้าน 2 เทศบาลตำบล 7 องค์การบริหารส่วนตำบล มีประชากรเป็นชายจำนวน 28,930

คน หญิงจำนวน 28,347 คน รวมทั้งสิ้น 57,277 คน คิดเป็นครัวเรือน 15,312 ครัวเรือน ถึงแม้ว่าหน่วยงานได้นำนโยบายของจังหวัดแจ้งเพื่อให้ทุกอำเภอได้ปฏิบัติตามตัวชี้วัดก็ตาม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน ในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรม การทิ้งขยะมูลฝอยจนเคยชิน เช่น ทิ้งในสวนสาธารณะหมู่บ้าน ตลาดสด สถานีขนส่ง ลานวัด สนามโรงเรียน เวลาจัดงานประเพณีต่างๆ ก็มักจะมีการทิ้งขยะมูลฝอยเคลื่อน เต็มสถานที่ มักจะขาดความรับผิดชอบ นอกจากนี้การผลิตหรือใช้สิ่งของมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เช่นการผลิตสินค้าที่มีกระดาษหรือถุงพลาสติกหุ้มหลายชั้น การซื้อสินค้าโดยห่อแยกหรือใส่ถุงพลาสติกหลายๆถุง ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น อีกประการหนึ่งก็คือการเก็บและทำลายหรือนำขยะไปคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ไม่มีประสิทธิภาพดีพอ การมีขยะตกค้างในแต่ละวัน เมื่อกองหมักหมมเกิดกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณทำให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลพยายามปฏิบัติหน้าที่แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมกาทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชน เช่น พฤติกรรมกาทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่ได้แยกประเภท การทิ้งรวมไว้ในถุงเดียวกัน ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีมากกว่าการทิ้งโดยแยกประเภทหรือแยกทิ้งเป็นถุงตามชนิดของขยะมูลฝอยนั้น เพราะขยะมูลฝอยบางชนิดสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือนำไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลท้องถิ่นให้เป็นท้องถิ่นน่าอยู่จึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่ทางเทศบาลอำเภอน้ำโสมดำเนินอยู่ปัจจุบันยังไม่สามารถสร้างความตระหนักให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยได้ ดังนั้นผู้วิจัยต้องพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน เพื่อนำข้อสรุปจากการวิจัยนี้ เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ไปใช้ประกอบการพัฒนา การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ซึ่งเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นรูปแบบการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
2. รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านเจตคติ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
2. หลังการใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนดีขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables)
 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่อาศัย
 - 1.2 ปัจจัยด้านความรู้

1.3 ปัจจัยด้านเจตคติ

1.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ การกำจัดแหล่งขยะมูลฝอย การร่วมปฏิบัติกิจกรรมกำจัดขยะมูลฝอย และการร่วมวางแผนกิจกรรม โครงการกำจัดขยะมูลฝอย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่เป้าหมาย เป็นการศึกษาเฉพาะหมู่บ้านในเขตพื้นที่ จังหวัดอุดรธานี 20 อำเภอ 156 ตำบล 1,880 หมู่บ้าน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

2.1.1 ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี

2.1.2 ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี

2.1.3 ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน กับหมู่บ้านที่ทดลอง 1 หมู่บ้าน คือ บ้านท่าโสม หมู่ที่ 3

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 อำเภอ 156 ตำบล 1,880 หมู่บ้าน ประชากร 1,051,645 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 399 คน โดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727)

3.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง ในงานด้านขยะมูลฝอย จำนวน 20 คน

3.3 กลุ่มทดลองและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 3

กลุ่มทดลอง ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในตำบลศรีสำราญ อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุตรธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่ถูกทิ้งหรือ เหลือจากการทำกิจกรรมประจำวันของประชาชนทั่วไป เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ เศษอาหาร และขยะมูลฝอยอันตราย
2. รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง กระบวนการ แผนงาน โครงการหรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมของชุมชนในการกำจัดขยะมูลฝอยดีขึ้น ได้แก่ การรวบรวม การเก็บขน การกำจัด การนำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน จัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย
 - 3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นส่วนตัวของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
 - 3.2 ปัจจัยด้านความรู้ หมายถึง พฤติกรรมขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จำกััดความของขยะมูลฝอย ความหมาย ประเภทของขยะมูลฝอย ข้อเท็จจริง โครงสร้างและวิธีการแก้ปัญหา วิธีการจัดการ ประโยชน์และโทษของขยะมูลฝอย รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน
 - 3.3 ปัจจัยด้านเจตคติ หมายถึง ความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย การคัดแยก การรวบรวม การทิ้ง การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำไปขาย การนำไปทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
 - 3.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมโครงการส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

4. ประชาชน หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของแต่ละครัวเรือน

5. ทักษะคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นที่จะแสดงออกต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สถาบัน สถานการณ์ เรื่องราวต่าง ๆ ไปในทางใดทางหนึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน คือ ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

6. ความตระหนัก หมายถึง คุณลักษณะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจน จนสามารถนำไปปฏิบัติตามแนวทางได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

7. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน หมายถึง กิจกรรมและการดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่เป็นตัวแทนของแต่ละครอบครัว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้มาตรการเชิงสังคมในการจัดการขยะมูลฝอยในเชิงป้องกัน
2. ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้านต่าง ๆ
3. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดการและการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม
4. ผลการวิจัยเป็นแนวทางการวางแผนแม่บทการจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ